

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Sexta an illusiones nocturne ad p[un]ct[u]m ipotent[ur], [et] circa fine[m]
p[ro]sequitur de iur[is] naturalis dignitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62466](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62466)

Sum, veniale peccatum est: pollutio et ipsa pueniens. Si vero procedit, tunc est mortale. Si in istis opt. accidit qd aliqua necessitas peccat mortaliter et venialiter. Et operat boni: et tunc meretur vita eterna: qd si corp' d'os peccat. m. aia vigilat. Un illud: Cor meū vigilat ad re deus.

Solet accidere, corpus dñi quilibet valeat accipere: vel si facer dos sit, facta mysteria valeat celebrare. Deo h'is ita scribit beatus Grego. Aug. anglo. epi scopo. De multiplici genere illud. am.

Estimetur veteris legis hunc pollutum dicit nisi aqua lotus fuerit: et qd vsq ad vesperam ecclesiam intrare non coeceditur. Ad tamen aliter intelliges populus spiritualis quasi p somnū cū illud reputat, qui tentatus inmunditia veris imaginib' in cogitatione inquinat: sed la uadus est aqua, vt culpā cogitationis lachrymis abluat: et nisi prius ignis tentationis recesserit, reum quasi vsq ad vesperā se cognoscat. Sed est in eadē illusione necessaria valde discretio, que subtiliter pensare debet et qua re accidat menti dormientis. aliquando em ex crapula: aliqñ ex nature superfluitate vel infirmitate: aliquando ex cogitatione cōtin' g'at pollutio. z quidem cū ex nature superfluitate vel infirmitate euenierit, oino hec il-

pollutio in somno peccati, vel non: z videt qd sic. Rñ. licz cōtin'us sim, in vestigia remanent: z reliq: sicut in liber to vestigio seruantis: vñ patronus ei succedit, in sti. de tunc p'z. sed nra. sic matrimonius in furioso manet pro-

Estimetur. Cap. dimidit in tres ptes. In prima dicit qd si qd polluit fuerit, pollutione nocturna nisi aqua lot' fuerit, et vsq ad vesperā intrare ecclesia nō coecedit. In s' dicit qd si dicit Grego. qd hoc potest intelligi figuratiu. f. de illo qm mēte p'auis cogita: nōm' est polluit, q aqua penitētie lauandus est: z nisi m' ignis tentationis recesserit, se reum vsq ad vesperā cognoscat. In tertia ibi, sed est: qd pollutio tripliciter accidit. Aliqñ em accidit ex superfluitate nature vel infirmitate: aliqñ ex crapula: aliqñ ex procedenti turpi cogitatione. Cū ex superfluitate vel infirmitate nature procedit pollutio, nō imputat alicui: qd pot' est pena qd peni-

Cū ho. peccat ex crapula talis pollutio h' aliquē reatu: verūtamē si necessitas ad est, ppter hoc sacerdos nō phibet a celebratione missarū: s' si alij sacerdos ad iurē celebrare nō d'z: s' a corpore chystru nō phibet: maxime si dormierit in turpi imaginatione non concusserit pollutio.

ludio nō est timēda: qd h'c animus nescies pertulisse magis dolendus est qd fecisse. Tu vero vitra modū appetit' gule in sumendis alimentis rapitur, atqz idcirco humorū receptacula grauatur: h' exinde animus aliqñ reatu nō tamen vsq ad phibitionē sacri mysterij percipiendi, vel missarū solēnia celebrandi cū fortasse aut dies festus exigit, aut exhiberi mysterijs (p eo qd sacerdos alius deest) ipsa necessitas coepellit: nā si alij adstet q implere mysterium valeant: illuso per crapulā facta, a pceptione sacri mysterij phibere non d'z: s' ab immolatione sacri mysterij (vt arbitro) abstinere debz humiliter. s' si tñ dormientē turpi imaginatione illuso nō concusserit, nam sunt quidam in quibus ita pleriqz illuso nascitur, vt eorum animus etiam in somno corporis positus turpibus imaginationibus non fen detur. Quia in re vnum ibi ostenditur, quod ipsa mens omnino rea nō sit tunc: sed suo iudicio penitus libera cum se et si dormientē corpore nihil

niale petri. z ideo nō phibet a sumptis eucharistie: sed phibet vel dissuadet a confectione: nisi sit necessitas.

Necessitas, que legem non habet, de consecra. distm. j. sicut. h' humiliter. Ergo est cōsiliū. bene em pōt celebrare nā si vult: nam pro leuib' criminibus non abstinēbit sacer dos a celebratione missarum, sed pro talib' abstinēbit, p quibus possit excommunicari: vt de conse. distm. ij. si nō sunt. z. c. quotidie, tamen pro quolibet mortali peccato celebrat: quilibet est suspensus quo ad se: vt extra de coha. cle. onem. et m. c. vlti. nisi peregerit penitentiam: vt extra de tem. q'uis quidaz dicit qd peccat: bit ve: m' alter tene o: pi. ger: so.

co. autē ex turpi cogitatione peccati peccat, abstinere d'z ab vtroq: quia aio p'z reat' su' qd quod cogitatur sciens, prulē nescies.

Testamēti. in Lemico legitur dñm dicitē si fuerit hō pollut' nocturno semie, egrediat' extra castra, z non reuertat' vsq ad vesperā donec lauet: z post solis occasum reuertat' ad castra. hoc Grego. exponit hic, z retore quē ad illos qd polluntur mente.

h'c. Talem moie de q' querie: ad huc romani ser uat: vt. xxvij. q. iij. vir cum ppua vrote. Imunditia. id est inmundā cogitatione. Veris imagi nib'. cū vider m' llerem, et delectat in ea. Aqua. id est penitentia. Ad vesperā. id est aliq' recessus ignis tentationis. Pertulisse. q. d. pōt intelligitur tūc pati qd facere.

Reatu. i. ve. Sub. m' dicit a p'actu mortu' pollutiōis. de p'feca. dist. iij. nec quē qd. d. Crimi. nā le: ma nō impedit: ut ce: onem. q'uis quidaz dicit qd pecca: bit ve: m' alter tene o: pi. ger: so.

a R a dice. i. mas la cogitatione. Quid est. Ca. Questus fuit ab Iudico an peccet homo cum dormiens nocturno illud pollutione. Et videt qd non nisi adit concupiscentia: sed tunc peccat cum vigilans luxuriaz puocant qd tunc quociaz modo accidit pollutio sue culpe attribue re debet.

b C no concupisce do. Labiq; libidine peccatis ardois.

c Quisquis qd ca. Ite. q. diuiditur in duas partes. In pma pte soluit qd qd questiones quas fecit. In illa ca. hec qd de puniti gis. i. v. dif. de mtabilitate & variatione iuris naturalis, dicit qd ius naturale in lege & in euangelio continetur: sed non oia qd sunt in lege & in euangelio: coheret iuri naturali qd ad iustitiam. Sunt enim in lege quedam precepta moralia: vt non occides &c. ista non mutantur: nec ius naturale in eis. qdaz mystica precepta vt de agno sacrificio, & de his similia. ista mutantur: qd ad ius naturale non pertinent ad morale intelligentiam: et qd ad hoc ius naturale immobile pferuat et pmanet sicut fuit ab exordio rationalis creature. In secunda parte qd incipit ibi, ius hoc consuetudinis: dicit qd ius consuetudinis cepit post lege naturale: et quo homines ceperunt simul habitare: qd credit factis eo tempore quo Cain legitur edificasse ciuitate, qd ius cum

meminit vidisse, tñ in vigilijs copois meminit se in inglutie ventris incidisse. Si vero ex turpi cogitatione vigilantis oritur illud in mente dormientis, pñ animo reatus suus. videt em a qua radice iniquatio illa processerit: qd quod cogitauit sciens, hoc pertulit necitans: & ppter talem pollutione a sacro mysterio ea die abstinere oportet.

C Peccati no di. perpetrari cogitatioe solit: sed delectatione & consensu. Dolea.

Sed pñandū est, qd ipa cogitatio vtri in suggestione, an in delectatione, vñ qd magis est in peccati consensu ceciderit. Tribus enim modis impletur omne peccatum, videlicet suggestioe, delectatione, consensu. Suggestio quippe fit per diabolū delectatio p carne: consensus p spm: qd et pmo culpa serpens suggestit. Ista delectata est velut caro. Ista vero velut spiritus consentit. Et necessaria est magna discretio inter suggestiones & delectatione, et inter delectatione atq; consensu iudicem sui faciat animū pñidē. Luz enim malignus spiritus pñm suggerit in mentem: si nulla peccati delectatio sequatur, peccatum omnino perpetratum non est. Lum vero delectari caro cepit: tunc peccatum incipit nasci. Si autē etiā ad consensum ex deliberatione consentit: tunc pñm cognoscit pñia. In suggestione ergo peccati seme est.

In delectatione fit nutrimentum. In consensu fit pfectio. Et sepe contingit vt hoc qd malignus spūs seminat in cogitatione, caro in delectationem trahat: non tñ animū eidē delectationi cōsētāt. & cū caro delectari sine aīo nequeat, ipse tamen animus carnis voluptatibus relicta, in delectatione car-

nali aliquo modo ligatur inuitus: vt et rōne contradicit nec consentiat: tñ ea delectatione ligat: s; ligatur se vehementer ingenuicat. Et in ille celestis exercitū pñm miles gemebat dicens. Et deo & aliā legem in membris meis repugnāte legi mētis mee: & captiuū me ducentē in legem pñi est in membris meis. Si autē captiuus erat, minime repugnabat: quapropter et captiuus erat, & repugnabat. Igitur mentis legi eius lex que in membris est repugnabat. Si autē repugnabat, captiuus non erat. Itaque est homo vt ita dixerim captiuus et liber: liber ex iustitia, captiuus ex delectatione qua portat inuitus.

Item Iudocus in sententiarum libro. j.

Cezuando sit peccati nocturnus imaginibus illud.

Quoniam est peccati quod nolentes imaginibus nocturnis illudimur: sed tunc est peccatum si anteq; illudamur, cogitationis affectibus prevenimur. Luxurie quippe imaginibus quas in veritate gestimus, sepe dormientibus in animo apparent: sed innoxie sunt si non concupiscendo occurrunt. Ite qui nocturna illusione polluitur: quous extra memoriam cogitationū turpium sese presentiat inquamatum: tamen hoc vt tentaretur, culpe sue tribuat: suaq; immunditiaz statim scilicet tergat. Illis itaq; respondet: in lege et in euangelio naturale ius continetur: non tamen quous quod in lege et in euangelio inueniuntur, naturaliter coherere pbantur. Sūt em in lege quedā moralia precepta: vt non occides &c. quedā mystica vt pote sacrificiorū precepta: vt de agno, et alia similia his. Moralia mandata ad naturale ius pertinent: atq; ideo nullam mutabilitatem recepisse monstrantur. Mystica vero quous ad superfluum a naturali iure pbantur aliena: quous ad moralem intelligentiam inueniuntur sibi annexa. ac per hoc etiam pñm superficialē videantur esse mutata: tamen pñm morale intelligentiā mutabilitate nescire probant. Naturale ergo ius ab exordio rationalis creature inceptis, vt. s. dicitur est: ma-

tere esse erentem: ppter ouuū. Ite reparari a Iudico: sive pon: immutatum: qd cepit opprimere hoies: et hoc post auxpōriate Genesio id cepit Ierosolym. c. Ite itaq; hie ponit mētr solutio nē obiectiois quas fecerat in pecc. di. y. Nos ergo cū ipso pleni? distingua mus qd eoz qd conti netur in lege, alia sunt moralia, alia mystica. Quod alia sunt qd mores infoc mā: sic sunt inuelligēda vt ipsaverba sonant: vt dicitur deus non occides. honora prent de quib; nos. textu q. viij. qd in oibus dyptica sunt hie gura

ralla, qd alio significans peccati id qd litera sonat. Totū alia sunt sacramentalia: alia sunt ceremonialia. sacramentalia sunt de bus ratio reddi potest quare ad literam sic fuerit precepta: vt de circumcissione, & obserua-

Constituta a more fructu pte sua

